

**URZĄD
PATENTOWY
PRL**

**OPIS PATENTOWY
PATENTU TYMCZASOWEGO**

136 898

Patent tymczasowy dodatkowy
do patentu nr ———

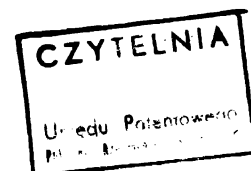
Int. Cl.³ C07F 1/08
C07C 39/06
//C08K 5/17

Zgłoszono: 84 07 04 (P. 248588)

Pierwszeństwo ———

Zgłoszenie ogłoszono: 85 05 07

Opis patentowy opublikowano: 1987 02 28

Twórcy wynalazku: Marian Dul, Jerzy Mróz, Janina Sanigórska,
Wojciech Rospond

Uprawniony z patentu tymczasowego: Politechnika Wrocławska,
Wrocław (Polska)

**Sposób otrzymywania nowych kompleksów miedziowych
2,2'-tiobis/alkilofenoli/ z aminami alifatycznymi**

Przedmiotem wynalazku jest sposób otrzymywania nowych kompleksów miedziowych 2,2'-tiobis/alkilofenoli/ z aminami alifatycznymi, o ogólnym wzorze przedstawionym na rysunku, gdzie R oznacza wodór, prosty lub rozgałęziony rodnik alkilowy, względnie cykloalkilowy zawierający 1–10 atomów węgla, R₁ i R₂ oznaczają prosty lub rozgałęziony rodnik alkilowy zawierający 1–10 atomów węgla, a m i n są liczbami całkowitymi 1 lub 2, posiadających zdolność stabilizowania polimerów, zwłaszcza poliolefin, względnie włókien syntetycznych przed destrukcyjnym działaniem promieniowania świetlnego.

Dotychczas nie jest znany sposób otrzymywania nowych kompleksów miedziowych 2,2'-tiobis/alkilofenoli/ z aminami alifatycznymi, o ogólnym wzorze przedstawionym na rysunku.

Natomiast z opisu patentu St. Zjedn. Ameryki nr 4 225 448 znane są związki kompleksowe miedzi powstające w wyniku przyłączenia do jednego jonu miedziowego dwóch cząsteczek 2,2'-tiobis/alkilofenoli/. Związki te są stosowane jako antyutleniacze olejów smarowych.

Istota wynalazku polega na tym, że na 1 mol 2,2'-tiobis/alkilofenolu/ rozpuszczonego w rozpuszczalniku organicznym, najkorzystniej w chloroformie, działa się 1 molem soli miedziowej, najkorzystniej octanem miedzi w postaci wodnego lub etanolowego roztworu oraz 1–5 molami amoniaku lub aminy alifatycznej w temperaturze 288–313 K w ciągu 5–30 minut, po czym oddziela się warstwę organiczną, z której wydziela się produkt końcowy stanowiący kompleks miedziowy 2,2'-tiobis/alkilofenolu/ z aminą alifatyczną, o ogólnym wzorze przedstawionym na rysunku, na drodze krystalizacji z równoczesnym odparowaniem rozpuszczalnika.

Zasadniczą korzyścią techniczno-użytkową wynikającą ze stosowania sposobu według wynalazku jest otrzymywanie nowych kompleksów miedziowych 2,2'-tiobis/alkilofenoli/ z aminami alifatycznymi, o ogólnym wzorze przedstawionym na rysunku, które odznaczają się dużą skutecznością działania jako stabilizator świetlny polimerów, zwłaszcza poliolefin oraz włókien syntetycznych w porównaniu do dotychczas stosowanych stabilizatorów, o czym świadczy tabela I zawierająca wyniki pomiarów próbek folii polietylenowej zawierającej znane stabilizatory świetlne i stabilizator świetlny otrzymany sposobem według wynalazku, które zostały poddane naświetlaniu promieniowaniem ultrafioletowym (360 nm) określając przy pomocy analizy widmowej w podczer-

wieni czas pojawienia się w polimerze grup karbonylowych. Ponadto kompleksy te charakteryzują się wysoką odpornością termiczną w czasie przetwórstwa oraz dobrą mieszalnością z polimerami.

Przedmiot wynalazku przedstawiony jest w przykładach wykonania.

Przykład I. Do rozdzielacza o pojemności 5 dm³, zaopatrzonego w mieszaninę, wprowadza się 123 g (0,5 mola) 2,2'-tiobis/4-metylofenolu/ oraz 2000 cm³ chloroformu i włącza się mieszanie. Po rozpuszczeniu się 2,2'-tiobis/4-metylofenolu/ dodaje się w temperaturze pokojowej 1815 cm³ 5% wodnego roztworu octanu miedziowego. Zawartość rozdzielacza miesza się w temperaturze pokojowej w ciągu 20 minut, po czym włącza się mieszanie i pozostawia zawartość rozdzielacza do rozwarstwienia. Po 15 minutach oddziela się warstwę nieorganiczną, zaś warstwę organiczną przemywa się dwukrotnie po 250 cm³ wodą destylowaną i suszy nad 20 g bezwodnego siarczanu magnezu. Po trzech godzinach suszenia mieszaninę filtruje się, a przesącz przenosi do wyparki rotacyjnej i usuwa rozpuszczalnik na drodze destylacji pod zmniejszonym ciśnieniem. Otrzymuje się 159,5 g kompleksu miedziowo-wodnego 2,2'-tiobis/4-metylofenolu/ co stanowi 98% wydajności teoretycznej. Analiza elementarna tego związku potwierdza skład ilościowy C₁₄H₁₄O₃SCu:

wartość obliczona 51,60% C 4,33% H 9,48% S 19,50% Cu

wartość oznaczona 51,01% C 4,67% H 9,52% S 20,19% Cu.

159,50 g (0,49 mola) otrzymanego w powyżej opisany sposób kompleksu miedziowo-wodnego 2,2'-tiobis/4-metylofenolu/ rozpuszcza się w 2000 cm³ czterochlorku węgla i dodaje 75,40 g (0,49 mola) decyloaminy i całość miesza się w ciągu 20 minut, po czym zawartość przenosi się do wyparki rotacyjnej, w której regeneruje się rozpuszczalnik. Po całkowitym odparowaniu czterochlorku węgla otrzymuje się 222,60 g brązowego, krystalicznego osadu kompleksu miedziowo-decyloaminowego 2,2'-tiobis/4-metylofenolu/ co stanowi 97,80% wydajności teoretycznej w przeliczeniu na zastosowany kompleks miedziowo-wodny. Analiza elementarna otrzymanego produktu C₂₄H₃₅NO₂SCu jest następująca:

wartość obliczona 61,98% C 7,38% H 3,01% N 6,89% S 13,66% Cu

wartość oznaczona 61,71% C 7,61% H 2,95% N 6,75% S 13,71% Cu

Przykład II. Do rozdzielacza jak w przykładzie I wprowadza się 249 g (0,5 mola) 2,2'-tiobis/4-decylofenolu/ rozpuszczonego w 2000 cm³ chloroformu oraz 1815 cm³ 5% roztworu octanu miedziowego, a następnie 340 cm³ 25% roztworu amoniaku, po czym postępuje się jak w przykładzie I i otrzymuje się roztwór chloroformowy, który rozcieńcza się acetonem, a wypadający osad filtruje się i suszy. Otrzymuje się 285,40 g kompleksu miedziowego 2,2'-tiobis/4-decylofenolu/ z amoniakiem w postaci krystalicznego jasno-brązowego osadu, co stanowi 99% wydajności teoretycznej. Analiza elementarna otrzymanego produktu C₃₂H₅₁NO₂SCu jest następująca:

wartość obliczona 66,57% C 8,90% H 2,42% N 5,55% S 11,00% Cu

wartość oznaczona 65,82% C 9,13% H 2,50% N 5,65% S 10,85% Cu

Przykład III. Do rozdzielacza jak w przykładzie I wprowadza się 221,30 g (0,5 mola) 2,2'-tiobis/4-IIIrz. oktylofenolu/ rozpuszczonego w 2000 cm³ chloroformu oraz 1815 cm³ 5% roztworu octanu miedziowego, a po wymieszaniu wprowadza się 110 g (1,5 mola) n-butyloaminy, po czym postępuje się dalej jak w przykładzie I. Otrzymuje się 282,5 g brązowego, krystalicznego osadu kompleksu miedziowego 2,2'-tiobis/4-IIIrz. oktylofenolu/ z butyloaminą, co stanowi 98% wydajności teoretycznej. Analiza elementarna otrzymanego produktu C₃₂H₅₁NO₂SCu jest następująca:

wartość obliczona 66,57% C 8,90% H 2,42% N 5,55% S 11,00% Cu

wartość oznaczona 65,32% C 9,08% H 2,59% N 5,16% S 10,66% Cu.

Przykład IV. Do rozdzielacza jak w przykładzie I wprowadza się 137 g (0,5 mola) 2,2'-tiobis/4,6-dwumetylofenolu/ oraz 1875 cm³ 10% roztworu alkoholowego roztworu azotanu miedziowego, a po wymieszaniu wprowadza się 2050 g 20% wodnego roztworu octanu sodowego. Wytrącający się w czasie mieszania osad kompleksu miedziowo-wodnego 2,2'-tiobis/4,6-dwumetylofenolu/ filtruje się i suszy. Następnie wprowadza się równomolowe ilości kompleksu miedziowo-wodnego 2,2'-tiobis/4,6-dwumetylofenolu/ i cykloheksyloaminy rozpuszczonej w

heksanie, a następnie po wymieszaniu przenosi się otrzymany roztwór do wyparki rotacyjnej i usuwa rozpuszczalnik pod zmniejszonym ciśnieniem. Otrzymuje się kompleks miedziowy 2,2'-tiobis/4,6-dwumetylofenolu/ z cykloheksyloaminą o wzorze $C_{22}H_{29}NO_2SCu$, który jest produktem o barwie jasno-brązowej. Analiza elementarna otrzymanego produktu jest następująca:

wartość obliczona 60,73% C 6,72% H 3,22% N 7,37% S 14,60% Cu

wartość oznaczona 59,86% C 6,48% H 3,53% N 8,01% S 14,03% Cu.

T a b e l a I

Lp	Rodzaj stabilizatora	Stężenie w % wag.	Czas pojawienia się grup CO (w godz.)
1	bez stabilizatora	—	100
2	2,2'-hydroksy, 3'-t-butylo,- 5'-metylofenylo/benzotria- zol	0,5	400
3	kompleks miedziowo-n-buty- loaminowy 2,2'-tiobis/4-t- oktylofenolu/	0,5	750
4	kompleks nikłowy 2,2'-tio- bis/4-t-oktylofenolu/ z butyloaminą	0,5	800

Z a s t r z e ż e n i e   p a t e n t o w e

Sposób otrzymywania nowych kompleksów miedziowych 2,2'-tiobis/alkilofenoli/ z aminami alifatycznymi, o ogólnym wzorze przedstawionym na rysunku, gdzie R oznacza wodór, prosty lub rozgałęziony rodnik alkilowy względnie cykloalkilowy zawierający 1–10 atomów węgla, R_1 i R_2 oznaczają prosty lub rozgałęziony rodnik alkilowy zawierający 1–10 atomów węgla, a m i n są liczbami całkowitymi 1 lub 2, **znamienny tym**, że na 1 mol 2,2'-tiobis/alkilofenolu/ rozpuszczonego w rozpuszczalniku organicznym, najkorzystniej w chloroformie, działa się 1 molem soli miedziowej, najkorzystniej octanem miedziowym w postaci wodnego roztworu oraz 1–5 molami amoniaku lub aminy alifatycznej w temperaturze 288–313 K w ciągu 5–30 minut, po czym po oddzieleniu warstwy organicznej wydziela się z niej produkt końcowy na drodze krystalizacji z równoczesnym odparowaniem rozpuszczalnika.

